

Нужна О.А.,
кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту
Луцький національний технічний університет

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА В ЦІЛЯХ ОПОДАТКУВАННЯ

Анотація. У статті розглянуті актуальні питання формування та реалізації облікової політики підприємства в частині податкового обліку, а також її використання в практиці господарської діяльності. Розкрито взаємозв'язок облікової політики і податкового планування.

Ключові слова: облікова політика, податковий облік, податкове планування, оподаткування.

Постановка проблеми. В сучасних умовах основною метою діяльності суб'єктів господарювання є: максимізація прибутку, фінансова стійкість, розвиток бізнесу.

Для досягнення цієї мети суб'єкти підприємницької діяльності проводять стратегічне і поточне планування діяльності, розробку податкової політики а частині податкового обліку, оскільки рівень податкового навантаження має бути спланованим і контрольованим.

Формування облікової політики в частині податкового обліку повинно здійснюватися з урахуванням загальних принципів організації податкового обліку, його завдань й критеріїв оцінки якості, процедур коригування даних бухгалтерського обліку з метою оподаткування й визначення баз, способів визначення та сплати податків і платежів до бюджету й позабюджетних фондів.

З іншого боку, слід також враховувати аспекти облікової політики, пов'язані з оптимізацією податкових платежів, податковим плануванням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування та реалізації облікової політики підприємств знайшли відображення в працях українських вчених: М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, Г.Г. Кірейцева, М.В. Кужельного, М.С. Пушкара, В.В. Сопка, В.Г. Швеця; і зарубіжних – Р.А. Алборова, А.С. Бакаєва, П.С. Безруких, С.Л. Коротаєва, С.О. Ніколаєвої, Л.З. Шнейдмана.

При цьому основна увага у наукових працях, у професійній літературі, на сторінках періодичних видань зосереджена на дослідженні питань «бухгалтерської» облікової політики.

Ціль роботи. У зв'язку з цим, теоретичних та практичних розробок потребують питання формування, реалізації «податкової» облікової політики підприємств та її використання в практиці господарської діяльності, серед яких:

- розробка методики формування «податкової» облікової політики підприємств;
- забезпечення її документального оформлення;
- визначення впливу різних методів ведення податкового обліку, передбачених обліковою політикою, на суми платежів і терміни їх внесення до бюджету.

Разом з тим, у вітчизняній економічній літературі не розкрито питання впливу облікової політики на планування податкових платежів.

У зв'язку з цим є необхідність наукових досліджень з питань податкового планування та ролі у цьому облікової політики.

Виклад основного матеріалу. Облікова політика для цілей оподаткування - це документ, у якому платник податків повинен прописати всі ті правила і методи, якими він має намір керуватися при розрахунку і сплаті податків та зборів.

Взаємозв'язок облікової політики й податкового планування у загальному вигляді можна зобразити як схему (рис. 1), яка доводить, що податкове планування досягає своїх цілей – оптимізації величини й відтермінування податкових виплат за допомогою використання певного набору інструментів, одним з яких і є облікова політика [6].

Підприємством може бути визначений один із двох варіантів складання облікової податкової політики:

- відобразити окремі питання по кожному податку, який сплачується підприємством, у відповідних розділах єдиного наказу про облікову податкову політику;

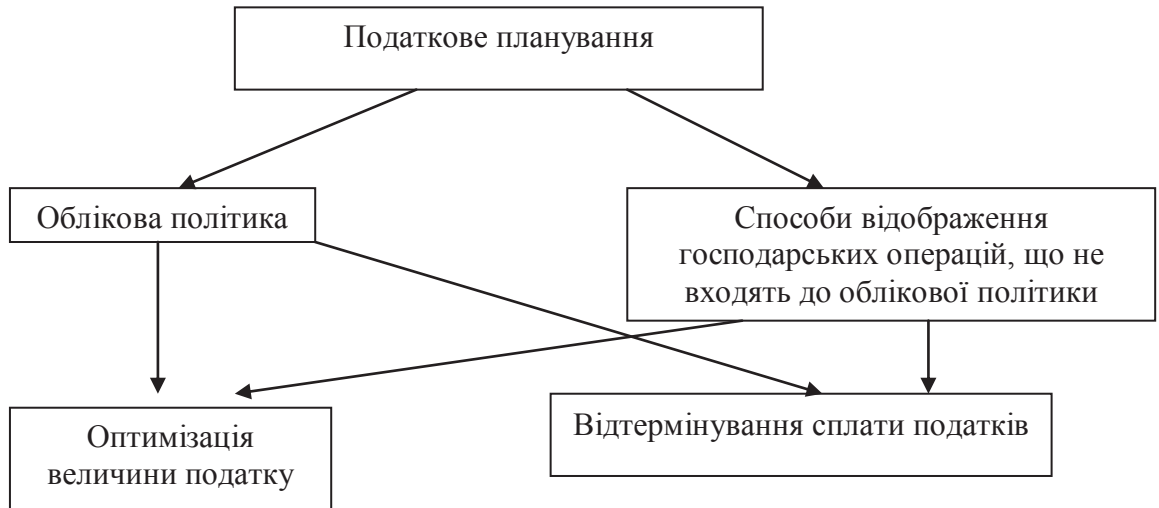

Рис. 1. Взаємозв'язок облікової політики й податкового планування

- скласти для кожного податку свою окрему облікову політику і затвердити їх як додатки до наказу про облікову політику для цілей оподаткування [7].

Облікова політика підприємства для цілей оподаткування повинна вирішувати три основних завдання (рис. 2).

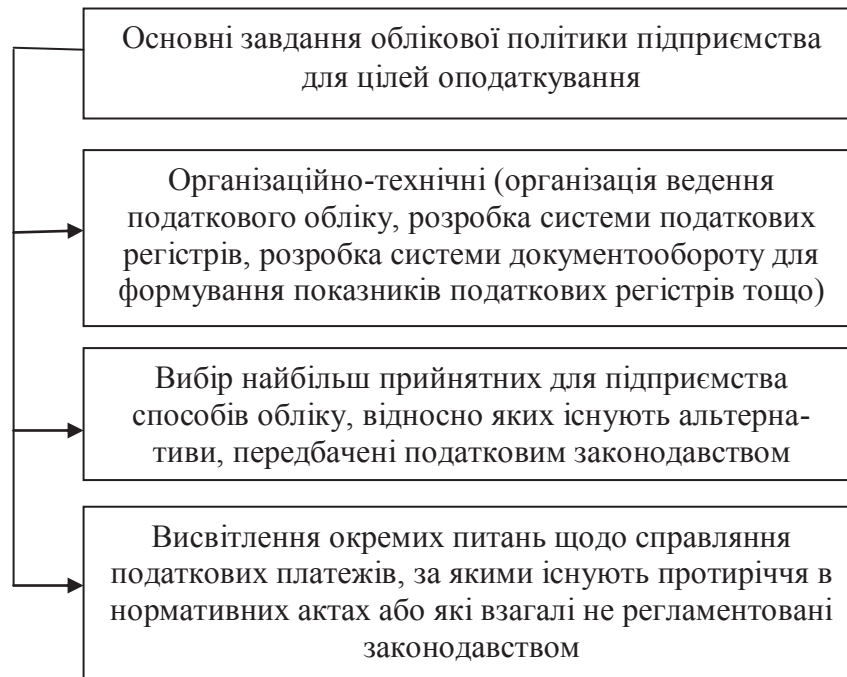

Рис. 2. Завдання облікової політики підприємства для цілей оподаткування

Вирішення вказаних завдань є досить важливим для підприємства у процесі його подальших взаємовідносин з податковими органами.

Правильно складена облікова політика для цілей оподаткування дасть змогу уникнути багатьох конфліктних ситуацій з податковими органами [8].

Єдиного порядку складання облікової політики для цілей оподаткування в чинному законодавстві немає, проте, виходячи з окремих його норм, можна скласти орієнтовний алгоритм формування податкової облікової політики.

Для правильного складання податкової облікової політики платник податків повинен дотримуватись наступних правил:

1) підприємством здійснюється вибір одного з декількох способів, які регулюють порядок визначення податкової бази і обчислення податкових платежів з числа тих, які передбачені чинним податковим законодавством;

2) обрані способи обліку встановлюються для підприємства в цілому, у тому числі вони єдині для всіх його структурних підрозділів (включаючи й ті, що мають окремий баланс), незалежно від їх місця розташування;

3) дані способи обліку встановлюються на тривалий час – як правило, на звітний рік;

4) обрані варіанти податкового обліку повинні бути закріплені відповідним організаційно-розпорядчим документом [8].

За структурою податкова облікова політика підприємства повинна складатися з двох розділів.

У першому розділі (організаційно-технічний) відображають загальні питання, пов'язані з оподаткуванням:

- порядок організації податкового обліку;
- систему реєстрів податкового обліку;
- документообіг;
- порядок формування показників податкової звітності;
- порядок розрахунків з бюджетом та державними цільовими фондами;
- систему внутрішнього контролю за порядком нарахування та сплати податкових платежів.

В другому розділі (методичний) повинні знайти своє відображення ті варіанти формування податкової бази за конкретними податковими платежами, які сплачуються підприємством, та які є найбільш прийнятними для підприємства з метою мінімізації податкових платежів, з числа всіх існуючих альтернатив, передбачених чинним законодавством.

Крім того, у цьому ж розділі облікової політики необхідно прописати порядок дій підприємства в тих спірних питаннях оподаткування, щодо яких норми податкового законодавства або відсутні взагалі, або ж які визначені не досить чітко та однозначно.

Висновки. Таким чином, чітка регламентація процедури формування та використання податкової облікової політики, під якою слід розуміти сукупність обраних платником податків способів ведення податкового обліку та порядку обчислення податкових платежів, дозволить знизити рівень податкового навантаження підприємства та запобігти податковим ризикам.

Облікова політика – це також вагомий інструмент для запобігання виникнення спірних моментів з податковими органами. Чим докладніше облікова політика визначає правила ведення обліку у кожному конкретному випадку, тим складніше заперечити правомірність їх застосування.

Необхідність розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо формування та реалізації «податкової» облікової політики підприємств, її трактування й адаптації відповідно до історично сформованих особливостей національної облікової системи є очевидною.

Література

1. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку / Бутинець Ф.Ф., Войналович О.П., Томашевська І.Л. – Житомир: ПП «Рута», 2005. – С. 36 – 64.
2. Вылкова Е.С. Налоговое планирование / Е.С. Вылкова, М.В. Романовский. - СПб.: Питер, 2004. – С. 226 - 261.
3. Гуренкова А. Бухоблік для оптимізації податків? Це можливо! / А. Гуренкова // Збірник систематизованого законодавства. Податкове

планування: шляхи зменшення податкових ризиків та оптимізації оподаткування. – 2005. Вип. 9. – С. 53 - 59.

4. Іванов Ю.Б. Суть, принципи та методи податкового планування / Ю.Б. Іванов // Збірник систематизованого законодавства. Податкове планування: шляхи зменшення податкових ризиків та оптимізації оподаткування. – 2005. – Вип. 9. – С. 7-12.

5. Пушкар М.С. Облікова політика і звітність / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – С. 25- 39.

6. Облікова політика як інструмент податкового планування / С. Петель [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.library.tane.edu.ua/images/nauk_vydannya/zctEwP.pdf

7. Інформаційні технології в організації бухобліку та аудиту - Івахненко С.В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com.ua/15660212/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/ponyattya_oblikovoyi_politiki

8. Формування облікової політики підприємства в цілях оподаткування / Г.І. Кузьменко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://docs.google.com/viewer>

***Аннотація.** В статті розглянуті актуальні питання формування та реалізації учетної політики підприємства в частині податкового обліку, а також її використання в практиці господарської діяльності. Розкрито взаємозв'язок учетної політики та податкового планування.*

***Ключеві слова:** учетная политика, налоговый учет, налоговое планирование, налогообложение.*

***Summary.** In the articles considered pressing questions of forming and realization of registration policy of enterprise are in part of the fiscal accounting, and also its use in practice of economic activity. Intercommunication of registration policy and tax planning is exposed.*

***Key words:** registration policy, fiscal accounting, tax planning, taxation.*